

A keleti végeken

SMIT / MTeM, Erdély, 2009. október 7-12.

Már tavaly is készültem a SMIT társaság éves kongresszusára, többek között mivel a sebész konzulensem is a társaság lelkes tagja. 2008-ban Bécsbe csak emiatt nem érte volna meg átrepülni Amerikából, de idén Sinaia sokkal megközelíthetőbbnek tűnt. Később a másik konzulensem kérésére egy műszaki konferenciára (MTeM) is jelentkeztem, amelyet eredetileg pár nap eltéréssel rendeztek volna Kolozsváron. Kis variálás után sajnos mindkét konferencia dátumai egybeestek, (és persze mindkettőn az előadásom ugyanarra a napra került) amit csak úgy sikerült áthidalnom, hogy Kolozsváron kezdtem, majd éjszaka átutaztam Sinaia-ra, és a SMIT-re való poszterünket előre kiküldtük postával. (Az sem volt egyszerű történet.) A komplikációk miatt csak a vonat jöhetett számításba az utazásra: szerda reggel indultam Budapestről, kora este érkeztem meg Kolozsvárra. Meglepő volt a városban a szmog, annak ellenére, hogy nagyon sok trolibusz van, ami miatt meg fényképezni nem lehet, mert mindenhol belelőgnak a kábelek. (Valamiért ez ott is így van, ahol nincsenek trolibuszok.) Itt jegyezném meg, hogy bár Románia sokat fejlődött már, de azért még mindig két évtized vissza az időben. Rengeteg Dacia-t látni, de még szekeret is, és az emberek is egész érdekes ruhákat hordanak. Hiába EU, mindenhol lehet dohányozni, és a helyiek nem is zavartatják magukat, hiába esznek mások közben az asztaluknál.

A főteret épp teljesen felújítják, így Mátyás szobra körül is nagy állványzat van, de a Szent Mihály templomot és Mátyás szülőházát megnéztem kívül-belül, meg kicsit sétáltam a hangulatos utcákon és a Házsongárdi temetőben is. Előző nap kiderült, hogy egy régi kedves macedón barátom (Elena) épp itt tölti szakmai kirándulása kapcsán szabadidejét, így miután becsekkoltam a meglepően kultúrált, és kitűnő helyen lévő hostelembe, és beregisztráltam a konferenciára (ahol túlestem egy pár „welcome pálinkán” a szervezőkkel) összefutottam Elenával és a barátaival.

Egy szolid beszélgetést terveztem csak, amiből az lett, hogy hajnalig mulattunk egy helyi diszkóban, amit ugyan csak hosszás bóklászás után sikerült megtalálni, de remekül szórakoztunk, mivel csak klasszikus számok mentek. Ezer éve nem táncoltam ilyen jól! Persze másnap reggel az előadásomra készülve nem voltam túl lelkes, de nem volt semmi gond, rendben mentek a dolgok, még co-chair is voltam. Az esti gála vacsorán megtapasztaltam, hogy itt vendégszeretéből milyen szinten tömök tele az embert: egy kiadós előétel után két teljes főétel következett még a desszert előtt. Vacsora közben az egyetem saját folklór csoportja szórakoztatta a résztvevőket. A gála vége előtt sajnos távoznom kellett, hogy elérjem a vonatomat. Felszállva az éjszakai vagonba kis gond adódott: ahova a couchette jegyem szólt, az csak

egy sima ülőkabin volt a számozás szerint. A kalauz nem kezelte valami rugalmasan a helyzetet, de szerencsére volt egy román lány, aki fordított, így röpké másfél óra után kaptam egy másik vagonban egy fekvőhelyet. Az elvben 7 órás út 11-et tartott valami szemafor-hiba miatt. Két óra állás után a kalauz biztatott, hogy szálljak le, és stoppoljak inkább, de mivel a semmi közepén voltunk szép nagy hegyek között, végül nem éltem ezzel az opcióval. A késés eredményeképpen sajnos lekéstem a SMIT konferencia másnapján is a délelőtti szekciókat. Legalább Dr. Satavával sikerült még ebéd előtt egy órát beszélnem (ő a sebészrobotika egyik alapító atyja). Több ismerős arc volt a SMIT-en, jól elvontunk például Gernot-tal, akivel jövőre Bécsben fogok dolgozni. Megismertem néhány befolyásos amerikai sebészt és katonai tanácsadót, akik voltak olyan nyitottak, hogy elbeszélgettek velem a kutatásainkról.

Az este a helyi királyi habzóbor pice (Prahova Valley) látogatásával kezdődött, ahol bemutatták, hogy hogyan készülnek a borok. Elég macerás a dolog: több pozícióban különböző ideig kell állítani az üvegeket, naponta forgatni (egy erre szakosodott munkás akár 45-50 ezer üveget is megforgat egy nap), aztán különleges módon leszűrni az üledékét, végül ízesíteni, cukrozni (!) és palackozni. Több mindent is kóstoltunk, de igazán mély benyomást egyik palack sem tett rám. Kiváló vacsorával folytatódott a program, majd hatalmas tábortüzet gyújtottak. Akinek mindez még nem volt elég szórakozás, az egyik helyi bárban folytathatta a beszélgetést és a táncot hajnalig.

Másnap szervezett buszos kirándulásra mentünk a környék kastélyait meglátogatni. (Sajnos végül nem sikerült túl gazdagra a program, de így is jól elvontunk.) Elsőként a Bran kastélyt kerestük fel Brassótól 15 km-nyire. Az Arges folyó völgye fölé 1212-ben épített erőd Wallachia területét biztosította, később pedig a törökök ellen volt hivatott védeni a magyar királyság keleti határait, valamint itt szedték a 3% vámot az áthaladó kereskedőktől. A kastély hírnevét a Drakula történetnek köszönheti. Siettek tudomásunkra hozni a vezetés legelején, hogy a történet fikció, nincs komoly valóság alapja. Bram Stoker író, aki 1897-ben a kastélyban töltött idő alatt egy meglehetősen közepes történetet írt, amely bizonyos elemeket a 450 évvel korábban a környéket uraló Dracul gróf életéből és különösen a fia, III Vlad Dracula legendáiból vett. Magyarosan írva Drakula (az igazi) igen jó katona volt, a történetek szerint többszörösen kitüntette magát a törökök elleni harcokban Mátyás oldalán. Valójában soha nem élt a neki tulajdonított kastélyban. Egyes történetírók szerint különösen kegyetlen volt alattvalóival és ellenségeivel szemben is, uralkodása alatt több ezer embert húzatott karóba. Folyamatosan újabb és újabb kínzási módokat talált ki, és azzal szórakoztatta magát. Nincs rá bizonyíték, hogy valaha is vért ivott volna, de abban a korban ez nem számított annyira különlegesnek.

Az újkori Drakula történet a hollywoodi filmekkel lett igazán népszerű, 3 Drakula című film készült (1931, '58, '92), és legalább 170 egyéb filmben kapott főszerepet. A helyiek rájöttek, hogy hatalmas hasznot húzhatnak a Drakula franchise-ból, ezért ma már nem bánják, hogy a nyugatiak csak annyit tudnak a Bran kastélyról, hogy Drakula vára. A brand értékét mutatja, hogy idén a vár tulajdonosai, a Habsburgok „vacak” 140 millió euróért kívánják értékesíteni az ingatlant. A vár körül egész vásár van mindenféle kabalákkal, drakulás ajándéktárgyakkal, kísértetkastély, Drakula kedvenc ételei és miegyéb. A történet annyira népszerű lett, hogy a helyiek szerint a Harry Potter megjelenése előtt ez a könyv volt a legtöbbet nyomtatott kiadvány a Biblia után. (Ez persze erős túlzás.)

Ebédelni a környék egyik neves síkőzpontjába mentünk, Piana Brasov-ba, ahol két órán keresztül tömtek minket mindenféle finomsággal élő zene mellett. (Gasztronómiai érdekesség, hogy indításnak egy forró pálinkát nyomtak a kezünkbe.) Visszafelé még egy rövid időre megálltunk Brassó belvárosában; a főtér nagy, szép, rendezett, de a híres Fekete templom sajnos nem volt nyitva. Este Sinaia-ban még együtt vacsoráztunk (tojásos marhagyagyt ettem), majd elbúcsúztunk a résztvevőktől, mert a legtöbbben másnap hazautaztak.

Nekem még maradt egy napom Sinaia-ra, amit igen aktívan töltöttem. Reggel nyitásra már a világhírű Peles kastélynál voltam. Kívülről is lenyűgöző az építmény, a német-reneszánsz stílust követi, belül pedig egészen elképesztő. A kastélyt nyári rezidenciának építtette Románia első királya, I. Károly. Májustól szeptemberig folyamatosan itt laktak, ezért az egész udvartanács, a miniszterek és a nemesek is ideköltöztek, így Sinaia tele van kis palotákkal, díszes kúriákkal. Mivel a király saját költségéből fedezte a kiadásokat (kb. 120 millió dollár mai áron), majd 40 évig tartott az építkezés, csak 1913-ban fejezték be (egy évvel Károly halála előtt). A berendezést neves német és osztrák mesterekre bízta, akik a historikus stílust követve minden termet más-más irányzat szerint alakítottak ki. Van klasszikus német szoba, francia, olasz, török, stb. A fafaragások egyedülállóak a világon, és egyszerűen gyönyörűek! A két világháború megkímélte a környéket, így megvan még a teljes eredeti berendezés. Már Károly idejében is látogatható volt a palota, manapság pedig Románia legtöbb turista által felkeresett műemléke. 1953-ban határozták el, hogy múzeummá alakítják, 15 évig tartott csak a faszervezet rekonstrukciója. A palota második emeletét nem is lehet látogatni, hogy óvják az épületet. Ceaușescu alatt (1975-1990) az egész környék el volt zárva. Egy évvel ezelőtt a kastély és a park visszakerült a Hohenzollern család leszármazottainak tulajdonába, és jövőre fogják

újrátárgyalni a sorsát; remélhetőleg múzeum marad. A parkban több kisebb kastély és kiszolgáló épület is található, mindegyik hasonló impozáns stílusban. A Pelisor kastélyt a trónörökösnek építették, ám végül utód híján I. Ferdinánd került a Román trónra 1914-ben, és ő lakott ott feleségével, Máriával. Szembetűnő volt a berendezés modernsége a Peles kastélyhoz képest, egész élhetőnek tűnt. A park harmadik legnagyobb kastélya, a Foisor nem látogatható, mert ma is a miniszterelnök rezidenciájaként funkcionál. A park bejáratánál fekszik Sinaia egyetlen monostora, amelyet Mihai Cantacuzino herceg alapított 1695-ben, és amelytől a telket is vásárolták a királyi kastélyhoz.

Sinaia mostanában télen is felkapott hely, mivel a felé magasodó Bucegi hegyeken több sípályát alakítottak ki. Itt rendeznék a 2022-es téli Olimpiát is. Kompenzálандó a sok svédasztalos fogadást, délután felmáztam a hegyre. (Sikerült két óra alatt teljesítenem az 1200 méter szintet.) Sajnos odafönn üvöltő szél és hatalmas köd volt csak, így a városka látványában nem gyönyörködhettem. Meglepő, hogy mindenhol menyi kóbor kutya van. Fenn a hegyen, kifejezetten ijesztőek voltak a nagy testű, kószáló ebek.

Este még egy kört sétáltam a főutcán, aztán összepakoltam, mert indult a vonatom. Ezúttal nem volt problémám a jeggyel, és nagyon jót beszélgettem egy német és egy amerikai sráccal, akik a fülketársaim voltak. Megérkezvén kishazánkba első feladatomban a német srác megmentése volt a vérszomjas (pénzéhes) magyar kalauztól, aki mindenáron meg akarta bíráságnálni. Üdv újra itthon!

T.

